



Bruxelles, 13 iunie 2022
(OR. fr, en)

9762/22

ECOFIN 551
UEM 155
SOC 346
EMPL 228
COMPET 449
ENV 550
EDUC 219
RECH 342
ENER 258
JAI 813
GENDER 91
ANTIDISCRIM 71
JEUN 102
SAN 347

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Nr. doc. Csie:	9414/22 - COM(2022) 617 final
Subiect:	Recomandare de RECOMANDARE A CONSILIULUI privind Programul național de reformă al Lituaniei pentru 2022 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Lituaniei pentru 2022

În continuare, se pune la dispoziția delegațiilor proiectul de recomandare a Consiliului sus-menționat, astfel cum a fost revizuit și convenit de diferite comitete ale Consiliului, pe baza propunerii COM(2022) 617 final a Comisiei.

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din ...

privind Programul național de reformă al Lituaniei pentru 2022 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Lituaniei pentru 2022

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice¹, în special articolul 5 alineatul (2),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

¹ JO L 209, 2.8.1997, p. 1.

- (1) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului², care a instituit Mecanismul de redresare și reziliență, a intrat în vigoare la 19 februarie 2021. Mecanismul de redresare și reziliență oferă sprijin financiar pentru implementarea reformelor și a investițiilor, dând astfel un impuls bugetar finanțat de Uniune. Acesta contribuie la redresarea economică și la implementarea unor reforme și investiții sustenabile, care stimulează creșterea, în special pentru a promova tranziția verde și tranziția digitală, consolidând totodată reziliența și creșterea potențială a economiilor statelor membre. De asemenea, mecanismul contribuie la consolidarea sustenabilității finanțelor publice și la stimularea creșterii economice și a creării de locuri de muncă pe termen mediu și lung. Contribuția financiară maximă pentru fiecare stat membru în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență va fi actualizată în iunie 2022, în concordanță cu articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2021/241.

² Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17).

- (2) La 24 noiembrie 2021, Comisia a adoptat analiza anuală a creșterii durabile, care marchează începutul semestrului european din 2022 pentru coordonarea politicilor economice. Comisia a ținut seama în mod corespunzător de Angajamentul social de la Porto semnat la 7 mai 2021 de a continua punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale, proclamat de Parlamentul European, Consiliu și Comisie la 17 noiembrie 2017. Consiliul European a aprobat prioritățile analizei anuale a creșterii durabile pentru 2022 la 25 martie 2022. De asemenea, la 24 noiembrie 2021, Comisia a adoptat, pe baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului³, Raportul privind mecanismul de alertă, în care nu a identificat Lituania printre statele membre pentru care ar fi necesar un bilanț aprofundat. La aceeași dată, Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro și o propunere de raport comun pentru 2022 privind ocuparea forței de muncă, în care se analizează punerea în aplicare a orientărilor privind ocuparea forței de muncă și a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale. Consiliul a adoptat Recomandarea privind politica economică a zonei euro⁴ („Recomandarea din 2022 privind zona euro”) la 5 aprilie 2022 și Raportul comun privind ocuparea forței de muncă la 14 martie 2022.

³ Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice (JO L 306, 23.11.2011, p. 25).

⁴ Recomandarea Consiliului din 5 aprilie 2022 privind politica economică a zonei euro (JO C 153, 7.4.2022, p. 1).

(3) Invadarea Ucrainei de către Rusia, urmând pandemiei mondiale, a modificat în mod semnificativ contextul geopolitic și economic. Impactul invaziei asupra economiilor statelor membre a fost resimțit, între altele, prin creșterea prețurilor la energie, alimente și materii prime, precum și prin perspective de creștere mai slabe. Prețurile mai mari la energie afectează puternic în special gospodăriile cele mai vulnerabile, care trăiesc în sărăcie energetică sau sunt expuse riscului de sărăcie energetică, precum și întreprinderile cele mai vulnerabile la creșterea prețurilor la energie. De asemenea, Uniunea se confruntă cu un aflus fără precedent de persoane care fug din Ucraina. Efectele economice rezultate în urma războiului de agresiune al Rusiei au afectat statele membre în mod asimetric. În acest context, la 4 martie 2022, Directiva 2001/55/CE a Consiliului⁵ a fost activată pentru prima dată prin Decizia de punere în aplicare (UE) 2022/382 a Consiliului⁶, acordând persoanelor strămutate din Ucraina dreptul de ședere legală în Uniune, precum și accesul la educație și formare, la piața muncii, la asistență medicală, la locuințe și la asistență socială. Se pune la dispoziția Lituaniei un sprijin excepțional în cadrul inițiativei „Acțiunea de coeziune pentru refugiații din Europa” (CARE) și prin prefinanțare suplimentară în cadrul Programului de asistență de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-EU) în scopul de a răspunde urgent nevoilor în materie de primire și integrare ale persoanelor care fug din Ucraina.

⁵ Directiva 2001/55/CE a Consiliului din 20 iulie 2001 privind standardele minime pentru acordarea protecției temporare, în cazul unui aflus masiv de persoane strămutate, și măsurile de promovare a unui echilibru între eforturile statelor membre pentru primirea acestor persoane și suportarea consecințelor acestei primiri (JO L 212, 7.8.2001, p. 12).

⁶ Decizia de punere în aplicare (UE) 2022/382 a Consiliului din 4 martie 2022 de constatare a existenței unui aflus masiv de persoane strămutate din Ucraina în înțelesul articolului 5 din Directiva 2001/55/CE și având drept efect introducerea unei protecții temporare (JO L 71, 4.3.2022, p. 1).

- (4) Ținând seama de evoluția rapidă a situației economice și geopolitice, semestrul european reia în 2022 coordonarea generală a politicilor economice și de ocupare a forței de muncă, evoluând, în același timp, pentru a ține seama de cerințele de punere în aplicare ale Mecanismului de redresare și reziliență, astfel cum se subliniază în analiza anuală a creșterii durabile pentru 2022. Pentru îndeplinirea priorităților în materie de politică prevăzute în cadrul semestrului european, este esențial ca planurile de redresare și reziliență adoptate să fie implementate, întrucât acestea abordează toate recomandările relevante specifice fiecărei țări emise în ciclurile semestrului european din 2019 și 2020 sau un subset semnificativ al acestor recomandări. Recomandările specifice fiecărei țări pentru 2019 și 2020 rămân la fel de relevante și pentru planurile de redresare și reziliență revizuite, actualizate sau modificate în conformitate cu articolele 14, 18 și 21 din Regulamentul (UE) 2021/241, acestea adăugându-se altor eventuale recomandări specifice fiecărei țări emise până la data transmiterii unor astfel de planuri de redresare și reziliență revizuite, actualizate sau modificate.
- (5) Clauza derogatorie generală a Pactului de stabilitate și de creștere este activă din martie 2020. În comunicarea sa din 3 martie 2021 intitulată „Un an de la izbucnirea pandemiei de COVID-19: răspunsul în materie de politică bugetară”, Comisia și-a prezentat opinia conform căreia decizia privind dezactivarea sau aplicarea în continuare a clauzei derogatorii generale ar trebui să fie luată în cadrul unei evaluări generale a stării economiei, un criteriu cantitativ cheie fiind nivelul activității economice din Uniune sau din zona euro, comparativ cu nivelurile anterioare crizei (finele anului 2019). Incertitudinea sporită și riscurile puternice de evoluție negativă a perspectivelor economice în contextul războiului din Europa, creșterile abrupte fără precedent ale prețurilor la energie și perturbările continue ale lanțului de aprovizionare justifică extinderea până în 2023 a clauzei derogatorii generale din Pactul de stabilitate și de creștere.

- (6) Urmând abordarea din Recomandarea Consiliului din 18 iunie 2021⁷ care include un aviz al Consiliului privind programul de stabilitate al Lituaniei pentru 2021, orientarea bugetară generală este în prezent cel mai bine măsurată ca variație a cheltuielilor primare (fără măsurile discreționare privind veniturile și excluzând măsurile de urgență temporare legate de criza provocată de pandemia de COVID-19), dar incluzând cheltuielile finanțate prin sprijin nerambursabil (granturi) din Mecanismul de redresare și reziliență și din alte fonduri ale Uniunii, în raport cu creșterea potențială pe termen mediu⁸. Pentru a evalua dacă politica bugetară națională este prudentă și are o compoziție favorabilă unei redresări sustenabile, în concordanță cu tranziția verde și tranziția digitală, se acordă atenție, pe lângă orientarea bugetară generală, și evoluției cheltuielilor primare curente finanțate la nivel național⁹ (fără măsurile discreționare privind veniturile și excluzând măsurile de urgență temporare legate de criza provocată de pandemia de COVID-19) și investițiilor.

⁷ Recomandarea Consiliului din 18 iunie 2021 care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Lituaniei pentru 2021 (JO C 304, 29.7.2021, p. 68).

⁸ Estimările privind orientarea bugetară și componentele acesteia din prezenta recomandare sunt estimări ale Comisiei bazate pe ipotezele care stau la baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2022. Estimările Comisiei privind creșterea potențială pe termen mediu nu includ impactul pozitiv al reformelor care fac parte din planul de redresare și reziliență și care pot stimula creșterea potențială.

⁹ Nu sunt finanțate prin granturi din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență sau din alte fonduri ale Uniunii.

- (7) La 2 martie 2022, Comisia a adoptat o comunicare în care prezintă orientări generale privind politica bugetară pentru 2023 (denumite în continuare „orientările bugetare”), cu scopul de a sprijini pregătirea programelor de stabilitate și de convergență ale statelor membre și de a consolida, astfel, coordonarea politicilor. Pe baza previziunilor din iarna anului 2022 privind perspectivele macroeconomice, Comisia a remarcat că tranziția de la orientarea bugetară agregată favorabilă din perioada 2020-2022 la o orientare bugetară agregată în linii mari neutră, menținând capacitatea de a reacționa la evoluțiile situației economice, ar părea adecvată în 2023. Comisia a anunțat că în recomandările bugetare pentru 2023 ar trebui să se facă în continuare distincție între statele membre și să se țină seama de eventualele efecte de propagare între țări. Comisia a invitat statele membre să reflecte orientările în programele lor de stabilitate și de convergență. Comisia s-a angajat să monitorizeze îndeaproape evoluțiile economice și să își ajusteze orientările de politică după cum va fi necesar și cel târziu în pachetul de primăvară al semestrului european ce va fi prezentat la sfârșitul lunii mai 2022.
- (8) În ceea ce privește orientările bugetare, recomandările bugetare pentru 2023 iau în considerare perspectivele economice mai slabe, incertitudinea sporită și alte riscuri de evoluție negativă, precum și creșterea inflației în comparație cu previziunile Comisiei din iarna anului 2022. Având în vedere aceste considerații, răspunsul bugetar trebuie să extindă investițiile publice pentru tranziția verde și cea digitală și pentru securitatea energetică și să susțină puterea de cumpărare a celor mai vulnerabile gospodării, astfel încât să atenueze impactul creșterii prețurilor la energie și să contribuie la limitarea presiunilor inflaționiste generate de efectele secundare prin măsuri specifice și temporare. Politica bugetară trebuie să rămână flexibilă, pentru a se putea adapta la circumstanțele în evoluție rapidă, inclusiv la provocările în ceea ce privește apărarea și securitatea generate de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, și trebuie să fie distinctă de la un stat membru la altul, în funcție de situația fiscală și economică a fiecăruia, inclusiv în ceea ce privește expunerea la criză și aflulul de persoane strămutate din Ucraina.

- (9) La 14 mai 2021, Lituania a transmis Comisiei planul său național de redresare și reziliență, în conformitate cu articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2021/241. În temeiul articolului 19 din Regulamentul (UE) 2021/241, Comisia a evaluat relevanța, eficacitatea, eficiența și coerența planului de redresare și reziliență, în conformitate cu orientările privind evaluarea prevăzute în anexa V la regulamentul menționat. La 20 iulie 2021, Consiliul a adoptat decizia sa de punere în aplicare privind aprobarea evaluării planului de redresare și reziliență pentru Lituania¹⁰. Eliberarea tranșelor este condiționată de adoptarea de către Comisie a unei decizii, în conformitate cu articolul 24 alineatul (5) din Regulamentul (UE) 2021/241, care să afirme că Lituania a atins în mod satisfăcător jaloanele și țintele relevante stabilite în decizia de punere în aplicare a Consiliului. Atingerea în mod satisfăcător a acestor jaloane și ținte presupune că nu s-a anulat atingerea jaloanelor și a țintelor anterioare.
- (10) Lituania și-a prezentat la 27 aprilie 2022 Programul național de reformă pentru 2022 și la 29 aprilie 2022 Programul de stabilitate pentru 2022, în conformitate cu termenul stabilit la articolul 4 din Regulamentul (CE) nr. 1466/97. Pentru a se ține seama de legăturile dintre cele două programe, acestea au fost evaluate în același timp. În conformitate cu articolul 27 din Regulamentul (UE) 2021/241, Programul național de reformă pentru 2022 reflectă, de asemenea, raportarea bianuală efectuată de Lituania cu privire la progresele înregistrate în implementarea planului său de redresare și reziliență.
- (11) Comisia a publicat raportul de țară din 2022 pentru Lituania la 23 mai 2022. Acesta a evaluat progresele realizate de Lituania în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor relevante specifice acestei țări adoptate de Consiliu în 2019, 2020 și 2021 și a evaluat punerea în aplicare de către Lituania a planului de redresare și reziliență, pe baza tabloului de bord privind redresarea și reziliența. Pe baza acestei analize, în raportul de țară au fost identificate deficiențe în ceea ce privește provocările care nu sunt abordate sau sunt abordate doar parțial în planul de redresare și reziliență, precum și provocări noi și emergente, inclusiv cele legate de invadarea Ucrainei de către Rusia. De asemenea, raportul de țară a evaluat progresele realizate de Lituania în ceea ce privește punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și îndeplinirea obiectivelor principale ale Uniunii în materie de ocupare a forței de muncă, de competențe și de reducere a sărăciei, precum și progresele înregistrate în ceea ce privește atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite.

¹⁰ ST 10477/2021; ST 10477/2021 ADD 1.

- (12) La 23 mai 2022, Comisia a emis un raport în temeiul articolului 126 alineatul (3) din tratat. Raportul respectiv a analizat situația bugetară a Lituaniei, întrucât deficitul său public din 2022 este planificat să depășească valoarea de referință de 3 % din produsul intern brut (PIB) prevăzută în tratat. Potrivit concluziilor raportului, criteriul deficitului nu a fost îndeplinit. În conformitate cu Comunicarea din 2 martie 2022, Comisia nu a propus deschiderea unor noi proceduri de deficit excesiv în primăvara anului 2022 și va reevalua dacă este necesar să propună deschiderea unor astfel de proceduri în toamna anului 2022.
- (13) În recomandarea sa din 20 iulie 2020¹¹, Consiliul a recomandat Lituaniei ca în 2020 și 2021 să ia toate măsurile necesare, în conformitate cu clauza derogatorie generală, pentru a combate în mod eficace pandemia de COVID-19, a susține economia și a sprijini redresarea ulterioară. De asemenea, Consiliul a recomandat Lituaniei să aplice, atunci când condițiile economice o vor permite, politici bugetare menite să permită obținerea unor poziții bugetare prudente pe termen mediu și asigurarea sustenabilității datoriei, sporind în același timp investițiile. În 2021, potrivit datelor validate de Eurostat, deficitul public al Lituaniei a scăzut de la 7,3 % din PIB în 2020 la 1,0 %. Răspunsul Lituaniei în materie de politică bugetară a sprijinit redresarea economică în 2021, iar măsurile temporare de urgență au scăzut de la 3,9 % din PIB în 2020 la 2,8 % în 2021. Măsurile luate de Lituania în 2021 au fost conforme cu recomandarea Consiliului din 20 iulie 2020. Măsurile bugetare discreționare adoptate de guvern în 2020 și 2021 au fost în principal temporare. În același timp, unele dintre măsurile discreționare adoptate de guvern în perioada 2020-2021 nu au fost temporare sau însoțite de măsuri compensatorii, acestea constând în principal într-o remunerare mai mare pentru angajații din sectorul public. Potrivit datelor validate de Eurostat, datoria publică a scăzut de la 46,6 % din PIB în 2020 la 44,3 % din PIB în 2021.

¹¹ Recomandarea Consiliului din 20 iulie 2020 privind Programul național de reformă al Lituaniei pentru 2020 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Lituaniei pentru 2020 (JO C 282, 26.8.2020, p. 95).

(14) Scenariul macroeconomic care stă la baza previziunilor bugetare din Programul de stabilitate pentru 2022 este realist. Guvernul estimează că PIB-ul real va crește cu 1,6 % în 2022 și cu 2,5 % în 2023. Prin comparație, potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2022, creșterea PIB-ului real ar urma să fie de 1,7 % în 2022 și de 2,6 % în 2023. În Programul său de stabilitate pentru 2022, guvernul preconizează că deficitul total va crește până la 4,9 % din PIB în 2022 și va scădea până la 2,4 % în 2023. Creșterea deficitului în 2022 reflectă în principal măsurile de limitare a impactului prețurilor ridicate la energie, de sprijinire a gospodăriilor cu venituri mai mici și de primire a fluxurilor de persoane care fug din Ucraina. Potrivit Programului de stabilitate pentru 2022, se preconizează că ponderea datoriei publice în PIB va scădea la 43,3 % în 2022 și va rămâne stabilă în 2023. Previziunile Comisiei din primăvara anului 2022 estimează, pe baza măsurilor de politică cunoscute la data-limită a acestor previziuni, un deficit public pentru 2022 și 2023 de 4,6 % și, respectiv, de 2,3 % din PIB. Acest lucru este în concordanță cu deficitul preconizat în Programul de stabilitate pentru 2022. În previziunile Comisiei din primăvara anului 2022 se estimează o pondere similară a datoriei publice în PIB, respectiv de 42,7 % în 2022 și de 43,1 % în 2023. Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2022, creșterea potențială a producției pe termen mediu (media pe 10 ani) este estimată la 3,2 %. Această estimare nu include însă impactul reformelor care fac parte din planul de redresare și reziliență și care pot stimula creșterea potențială a Lituaniei.

- (15) În 2022, guvernul a eliminat treptat majoritatea măsurilor luate ca răspuns la criza provocată de pandemia de COVID-19, astfel încât se preconizează că măsurile temporare de urgență vor scădea de la 2,8 % din PIB în 2021 la 1,2 % în 2022. Deficitul public este afectat de măsurile adoptate pentru a contracara impactul economic și social al creșterii prețurilor la energie, care, în previziunile Comisiei din primăvara anului 2022, sunt estimate la 1,2 % din PIB în 2022 și la 0,0 % din PIB în 2023¹². Aceste măsuri constau în principal în subvenții pentru întreprinderile din sectorul gazelor și al energiei electrice, în compensarea TVA aplicată pentru energia termică și în aplicarea pe scară mai largă a altor compensații pentru energia termică. Măsurile respective au fost anunțate ca având în cea mai mare parte un caracter temporar. Cu toate acestea, în eventualitatea în care prețurile la energie se mențin la un nivel ridicat în 2023, unele dintre măsurile respective ar putea fi păstrate. Unele dintre măsurile respective nu sunt specifice, în special subvențiile pentru întreprinderile din sectorul gazelor și al energiei electrice și compensațiile pentru TVA-ul aferent energiei termice. Deficitul public este, de asemenea, afectat de costul acordării de protecție temporară persoanelor strămutate din Ucraina, care, în previziunile Comisiei din primăvara anului 2022, este estimat la 0,2 % în 2022 și în 2023¹³, precum și de creșterea costului cheltuielilor de apărare cu 0,5 % din PIB atât în 2022, cât și în 2023.

¹² Cifrele reprezintă nivelul costurilor bugetare anuale ale măsurilor luate începând cu toamna anului 2021, inclusiv veniturile și cheltuielile curente, precum și – dacă este cazul – măsurile privind cheltuielile de capital.

¹³ Se preconizează că numărul total al persoanelor strămutate din Ucraina în Uniune va ajunge treptat la 6 milioane până la sfârșitul anului 2022, iar distribuția geografică a acestor persoane este estimată pe baza dimensiunii diasporei existente, a populației relative a statului membru gazdă și a distribuției efective a persoanelor strămutate din Ucraina în întreaga Uniune începând din martie 2022. În ceea ce privește costurile bugetare pe persoană, estimările se bazează pe modelul de microsimulare Euromod al Centrului Comun de Cercetare al Comisiei, luând în considerare atât transferurile de numerar către persoanele care ar putea fi eligibile, cât și prestațiile în natură, cum ar fi educația și asistența medicală.

- (16) În recomandarea sa din 18 iunie 2021, Consiliul a recomandat ca, în 2022, Lituania să mențină o orientare bugetară favorabilă, inclusiv din impulsul oferit de Mecanismul de redresare și reziliență, și să păstreze investițiile finanțate la nivel național. De asemenea, Consiliul a recomandat Lituaniei să țină sub control creșterea cheltuielilor curente finanțate la nivel național. De asemenea, Consiliul a recomandat Lituaniei să aplice, atunci când condițiile economice o vor permite, o politică bugetară vizând realizarea unor poziții bugetare prudente pe termen mediu și asigurarea sustenabilității finanțelor publice pe termen mediu și, în același timp, să sporească investițiile pentru a stimula potențialul de creștere.

(17) În 2022, potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2022 și incluzând informațiile cuprinse în Programul de stabilitate al Lituaniei pentru 2022, se preconizează că orientarea bugetară va fi favorabilă, de -4,2 % din PIB, conform recomandării Consiliului¹⁴. Lituania intenționează să ofere sprijin continuu pentru redresare prin utilizarea Mecanismului de redresare și reziliență pentru a finanța investiții suplimentare, conform recomandării Consiliului. Conform proiecțiilor, contribuția pozitivă la activitatea economică a cheltuielilor finanțate prin granturi din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență și din alte fonduri ale Uniunii va crește cu 0,5 puncte procentuale din PIB în comparație cu 2021. Se preconizează că investițiile finanțate la nivel național vor avea o contribuție expansionistă la orientarea bugetară de 0,3 puncte procentuale în 2022¹⁵. Prin urmare, Lituania intenționează să mențină investițiile finanțate la nivel național, conform recomandării Consiliului. În același timp, se preconizează că, în 2022, creșterea cheltuielilor primare curente finanțate la nivel național (fără noile măsuri privind veniturile) va avea o contribuție expansionistă de 3,2 puncte procentuale la orientarea bugetară generală. Această contribuție expansionistă semnificativă include impactul suplimentar al măsurilor de abordare a impactului economic și social al creșterii prețurilor la energie (1,2 % din PIB), precum și costurile pentru oferirea de protecție temporară persoanelor strămutate din Ucraina (0,2 % din PIB), în timp ce, printre alte măsuri, se preconizează că sprijinul suplimentar pentru gospodăriile cu venituri mai mici (creșterea suplimentară a pensiilor, alocațiile pentru copii, asistența socială, nivelul minim al venitului neimpozabil) va contribui, de asemenea, cu 0,4 % din PIB la creșterea cheltuielilor curente nete. Prin urmare, pe baza estimărilor actuale ale Comisiei, Lituania nu ține suficient sub control creșterea cheltuielilor curente finanțate la nivel național în 2022.

¹⁴ Un semn negativ al indicatorului corespunde unui excedent al creșterii cheltuielilor primare comparativ cu creșterea economică pe termen mediu, ceea ce indică o politică bugetară expansionistă.

¹⁵ Se preconizează că alte cheltuieli de capital finanțate la nivel național vor furniza o contribuție expansionistă de 0,1 puncte procentuale din PIB.

- (18) În 2023, orientarea bugetară este estimată în previziunile Comisiei din primăvara anului 2022 la 1,5 % din PIB, în ipoteza menținerii politicilor actuale¹⁶. Se preconizează că Lituania va utiliza în continuare granturile din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență în 2023 pentru a finanța investiții suplimentare în sprijinul redresării. Conform proiecțiilor, contribuția pozitivă la activitatea economică a cheltuielilor finanțate prin granturi din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență și din alte fonduri ale Uniunii va crește cu 0,4 puncte procentuale din PIB în 2023. Se preconizează că investițiile finanțate la nivel național vor avea o contribuție restrictivă la orientarea bugetară de 0,5 puncte procentuale în 2023¹⁷. În același timp, se preconizează că creșterea cheltuielilor primare curente finanțate la nivel național (fără noile măsuri privind veniturile) în 2023 va avea o contribuție restrictivă de 1,5 puncte procentuale la orientarea bugetară generală. Aceasta include impactul eliminării treptate a măsurilor care abordează creșterea prețurilor la energie (1,2 % din PIB) și costurile suplimentare pentru a oferi protecție temporară persoanelor strămutate din Ucraina (0,1 % din PIB).
- (19) În Programul de stabilitate pentru 2022 se preconizează că deficitul public va scădea treptat la 1,3 % în 2024 și la 1,0 % până în 2025. Prin urmare, deficitul public este planificat să rămână sub 3 % din PIB pe durata programului. Potrivit Programului de stabilitate pentru 2022, se estimează că ponderea datoriei publice în PIB va scădea până în 2025, ajungând la 42,6 % în 2024 și la 42,5 % în 2025. Potrivit analizei Comisiei, riscurile legate de sustenabilitatea datoriei par a fi scăzute pe termen mediu.

¹⁶ Un semn pozitiv al indicatorului corespunde unui deficit al creșterii cheltuielilor primare comparativ cu creșterea economică pe termen mediu, ceea ce indică o politică bugetară restrictivă.

¹⁷ Se preconizează că alte cheltuieli de capital finanțate la nivel național vor furniza o contribuție neutră de 0,0 puncte procentuale din PIB.

- (20) Tabloul de bord privind achizițiile publice în 2020 a identificat unele blocaje în sistemul de achiziții publice din Lituania: lipsa de cooperare între organizațiile de achiziții, numărul mic de participanți la licitații sau lipsa acestora, precum și dependența excesivă de criteriul prețului. Extinderea sferei eforturilor actuale de promovare a achizițiilor publice cooperative la nivelul municipalităților, astfel încât reforma să acopere și nivelul administrației centrale, ar contribui la dezvoltarea și difuzarea celor mai bune practici și ar îmbunătăți eficiența și eficacitatea generală a proceselor. Acest lucru ar contribui, de asemenea, la creșterea sustenabilității finanțelor publice.
- (21) În conformitate cu articolul 19 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) 2021/241 și cu criteriul 2.2 din anexa V la regulamentul menționat, planul de redresare și reziliență include un set amplu de reforme și de investiții care se consolidează reciproc, însoțite de un calendar indicativ de implementare, și care trebuie să fie finalizate până la 31 august 2026. Acestea contribuie la abordarea tuturor provocărilor economice și sociale sau a unei părți semnificative a acestora, care sunt prezentate în recomandările specifice adresate Lituaniei de către Consiliu în cadrul semestrului european în 2019 și 2020, pe lângă orice alte recomandări specifice acestei țări emise până la data adoptării unui plan de redresare și reziliență. În special, planul de redresare și reziliență pune un accent puternic pe măsurile de promovare a digitalizării și a tranziției verzi, de asigurare a calității și eficienței serviciilor de sănătate, de consolidare a protecției sociale, de prioritizare a educației și inovării și de creștere a eficacității sectorului public.

- (22) Se estimează că punerea în aplicare a planului de redresare și reziliență al Lituaniei va contribui la realizarea de progrese suplimentare în ceea ce privește tranziția verde și cea digitală. Măsurile de sprijinire a atingerii obiectivelor climatice în Lituania reprezintă 37,8 % din alocarea totală a planului de redresare și reziliență, în timp ce măsurile de sprijinire a obiectivelor digitale reprezintă 31,5 % din alocarea totală a planului de redresare și reziliență. Implementarea integrală a planului de redresare și reziliență, în concordanță cu jaloanele și țintele relevante, va ajuta Lituania să se redreseze rapid în urma consecințelor crizei provocate de pandemia de COVID-19, consolidându-i în același timp reziliența. Implicarea sistematică a partenerilor sociali și a altor părți interesate relevante rămâne importantă pentru implementarea cu succes a planului de redresare și reziliență, precum și a altor politici economice și de ocupare a forței de muncă ce nu se limitează la planul de redresare și reziliență, în scopul de a asigura asumarea pe scară largă a agendei politice globale.
- (23) Comisia a aprobat acordul de parteneriat, prevăzut în Regulamentul (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului¹⁸, al Lituaniei la 22 aprilie 2022. Lituania a prezentat programul politicii de coeziune la 16 martie 2022. În concordanță cu Regulamentul (UE) 2021/1060, Lituania a ținut seama, la programarea fondurilor politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027, de recomandările de țară relevante specifice acestei țări. Aceasta este o condiție prealabilă pentru îmbunătățirea eficacității și maximizarea valorii adăugate a sprijinului financiar care urmează să fie primit din fondurile politicii de coeziune, promovându-se, în același timp, coordonarea, complementaritatea și coerența dintre aceste fonduri ale politicii de coeziune și alte instrumente și fonduri ale Uniunii. Implementarea cu succes a Mecanismului de redresare și reziliență și a programelor politicii de coeziune depinde, de asemenea, de eliminarea blocajelor din calea investițiilor ce vizează sprijinirea tranziției verzi și a celei digitale, precum și dezvoltarea teritorială echilibrată.

¹⁸ Regulamentul (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize (JO L 231, 30.6.2021, p. 159).

- (24) Pe lângă provocările economice și sociale abordate de planul de redresare și reziliență, Lituania se confruntă cu o serie de provocări suplimentare legate de asistența medicală primară și preventivă, de deficiențe în planificarea și furnizarea serviciilor sociale și de lipsa unei strategii privind locuințele sociale. Nivelurile ridicate de internări în spital care pot fi evitate, precum și ale ratei mortalității din cauze tratabile și ale ratei mortalității evitabile prin prevenție demonstrează necesitatea unor acțiuni preventive suplimentare în cadrul asistenței medicale lituaniene. În plus, penuria de profesioniști din domeniul sănătății și distribuția inegală a acestora limitează accesul la asistența medicală primară și la îngrijirea pe termen lung. Pe lângă reformele în domeniul sănătății și investițiile în planul de redresare și reziliență al Lituaniei, este necesar să se consolideze și mai mult asistența medicală primară și prevenirea. Lipsa de colaborare între diferite ministere și alte organisme publice și lacunele în identificarea nevoilor împiedică furnizarea integrată a serviciilor sociale. De asemenea, serviciile nu răspund suficient nevoilor șomerilor. În 2019¹⁹, cheltuielile Lituaniei pentru locuințe sociale, și anume 10,31 EUR pe cap de locuitor, se situează cu mult sub media Uniunii de 101,58 EUR (ambele la prețuri constante din 2010), ceea ce duce la deficite persistente și la liste lungi de așteptare. Calitatea locuințelor sociale furnizate trebuie, de asemenea, îmbunătățită. Planul de redresare și reziliență include măsuri importante, cum ar fi o reformă a sistemului de venit minim și a sistemului de impozitare și de prestații sociale, precum și o creștere a acoperirii asigurărilor sociale de șomaj. Se preconizează că, odată ce vor fi implementate, aceste măsuri vor contribui la abordarea unora dintre principalele provocări în materie de protecție socială. Cu toate acestea, pe lângă măsurile incluse în planul de redresare și reziliență, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a îmbunătăți planificarea, calitatea și eficacitatea serviciilor sociale și pentru a aborda deficitele și calitatea insuficientă a locuințelor sociale.
- (25) Ca răspuns la mandatul șefilor de stat sau de guvern din Uniune prevăzut în Declarația de la Versailles, propunerea Comisiei privind planul REPowerEU vizează eliminarea treptată a dependenței Uniunii de importurile de combustibili fosili din Rusia cât mai curând posibil. În acest scop, Comisia intenționează să identifice, în dialog cu statele membre, cele mai adecvate proiecte, investiții și reforme la nivel național, regional și la nivelul Uniunii. Aceste măsuri au scopul de a reduce dependența generală de combustibilii fosili și de a duce la renunțarea la importurile de combustibili fosili din Rusia în favoarea altor zone de proveniență.

¹⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SPR_EXP_FHO__custom_2036156/default/table?lang=en

(26) Lituania este foarte dependentă de importuri pentru aprovizionarea cu energie, deoarece importă aproximativ două treimi din necesarul său brut de energie electrică și cea mai mare parte a petrolului și gazelor. Petrolul și gazele reprezintă trei sferturi din mixul energetic al țării. Până la invadarea Ucrainei de către Rusia, petrolul și gazele au fost importate în principal din Rusia. În 2020, 42 % din importurile de gaze ale Lituaniei au fost din Rusia (în mare măsură în concordanță cu media Uniunii de 44 %), iar 73 % din importurile sale de țiței au fost din Rusia (peste media Uniunii de 26 %) ²⁰. Cererea de energie este determinată de o flotă mare de transport, transportul public și transportul feroviar fiind în continuare insuficient exploatate, de un stoc mare de clădiri ineficiente din punct de vedere energetic și de industrii mari consumatoare de energie, care reprezintă 67 % din consumul total de gaze. Eforturile suplimentare de reducere a intensității energetice în aceste sectoare, prin promovarea transformării industriale, inclusiv a proceselor de producție inovatoare, și prin promovarea în continuare a utilizării surselor regenerabile de energie, ar reduce dependența Lituaniei de importurile globale de energie. Lituania și-a îmbunătățit considerabil securitatea energetică prin dezvoltarea conexiunilor de energie electrică și gaze cu statele membre învecinate și cu terminalul de gaz natural lichefiat din Klaipėda. În ansamblu, Lituania trebuie să își continue eforturile de consolidare în continuare a cooperării regionale cu vecinii săi pentru a coordona în continuare importurile de gaze și utilizarea eficientă a infrastructurilor regionale. În acest context, interconexiunea de gaze cu Polonia (GIPL), care este operațională începând cu 1 mai 2022, și consolidarea altor interconexiuni de gaze cu statele membre învecinate vor contribui la garantarea aprovizionării cu energie în regiune. Cu toate acestea, finalizarea sincronizării în curs cu rețeaua electrică continentală a Uniunii, asigurarea unei capacități suficiente pentru interconexiunile cu statele membre învecinate și continuarea proiectelor comune privind energia din surse regenerabile ar trebui să rămână o prioritate în materie de politici. Se recomandă ca noile investiții în infrastructură și în rețele legate de gaze naturale să fie adaptate exigențelor viitorului, pentru a facilita sustenabilitatea lor pe termen lung prin reorientarea viitoare către combustibili durabili. Va fi nevoie de o nouă creștere a nivelului de ambiție în ceea ce privește reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de creșterea obiectivelor privind energia din surse regenerabile și eficiența energetică pentru ca Lituania să se conformeze obiectivelor pachetului legislativ „Pregătiți pentru 55”.

²⁰ Eurostat (2020), ponderea importurilor rusești în totalul importurilor de gaze naturale, țiței și cărbune superior. Pentru media UE-27, importurile totale se bazează pe importurile din afara UE-27. În cazul Lituaniei, totalul importurilor include comerțul intra-UE. Țițeiul nu include produsele petroliere rafinate.

- (27) Deși accelerarea tranziției către neutralitatea climatică și către alte surse de energie decât combustibilii fosili va genera costuri de restructurare semnificative în mai multe sectoare, Lituania poate recurge la Mecanismul pentru o tranziție justă în contextul politicii de coeziune pentru a atenua impactul socioeconomic al tranziției în regiunile cele mai afectate. De asemenea, Lituania poate utiliza Fondul social european Plus, instituit prin Regulamentul (UE) 2021/1057 al Parlamentului European și al Consiliului²¹, pentru a îmbunătăți oportunitățile de ocupare a forței de muncă și pentru a consolida coeziunea socială.
- (28) Consiliul a examinat Programul de stabilitate pentru 2022 prin prisma evaluării efectuate de Comisie, iar avizul său²² se reflectă în recomandarea 1.
- (29) Având în vedere legăturile strânse dintre economiile statelor membre din zona euro și contribuția lor colectivă la funcționarea uniunii economice și monetare, Consiliul a invitat statele membre din zona euro să ia măsuri, inclusiv prin intermediul planurilor lor de redresare și reziliență, pentru a pune în aplicare recomandările formulate în Recomandarea din 2022 privind zona euro. În cazul Lituaniei, acest lucru se reflectă în special în recomandările 1 și 2,

²¹ Regulamentul (UE) 2021/1057 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de instituire a Fondului social european Plus (FSE+) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1296/2013 (JO L 231, 30.6.2021, p. 21).

²² Emis în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97.

RECOMANDĂ ca, în 2022 și în 2023, Lituania să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. În 2023, să asigure o concordanță între creșterea cheltuielilor primare curente finanțate la nivel național și o orientare politică globală neutră, ținând seama de sprijinul continuu temporar și specific acordat gospodăriilor și întreprinderilor celor mai vulnerabile la creșterile abrupte ale prețurilor la energie, precum și persoanelor care fug din Ucraina. Să fie pregătită să ajusteze cheltuielile curente la evoluția situației. Să extindă investițiile publice pentru tranziția verde și cea digitală, precum și pentru securitatea energetică ținând seama de inițiativa REPowerEU, inclusiv prin utilizarea Mecanismului de redresare și reziliență și a altor fonduri ale Uniunii. Pentru perioada ulterioară anului 2023, să urmărească o politică bugetară care să vizeze obținerea unor poziții bugetare prudente pe termen mediu. Să promoveze achizițiile publice cooperative la nivelul administrației centrale și al municipalităților.
2. Să continue implementarea planului său de redresare și reziliență, în concordanță cu jaloanele și țintele prevăzute în Decizia de punere în aplicare a Consiliului din 20 iulie 2021. Să finalizeze rapid negocierile cu Comisia cu privire la documentele de programare ale politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027, în vederea începerii punerii în aplicare a acestor documente.
3. Să consolideze asistența medicală primară și preventivă. Să reducă fragmentarea în planificarea și furnizarea serviciilor sociale și să îmbunătățească personalizarea și integrarea acestora cu alte servicii. Să îmbunătățească accesul la locuințele sociale și calitatea acestora.
4. Să reducă dependența generală de combustibilii fosili prin accelerarea utilizării surselor regenerabile de energie și prin creșterea eficienței energetice și a decarbonizării industriei, a transporturilor și a clădirilor și să asigure o capacitate suficientă în materie de interconexiuni energetice.

Adoptată la Bruxelles,

Pentru Consiliu

Președintele